

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้ศึกษามีวิธีดำเนินการศึกษาและได้ผลสรุปของการศึกษา รวมทั้งอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

การจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ทำการสอนเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,236 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 346 คน ครูที่ทำการสอนเด็กปฐมวัย จำนวน 890 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2555, ย่อหน้า 1)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทปลายปิด (closed form) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแบบลิคเคิร์ต (Likert) จำนวน 57 ข้อ ที่มีค่าความเที่ยงตรงของข้อคำถามรายข้อ ระหว่าง 0.60 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.943 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลสรุป มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันอัคคีภัย ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านโภชนาการ ด้านการอนามัยโรงเรียน และด้านการรักษาความสะอาด

1.1 ด้านการรักษาความสะอาด ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ สร้างจิตสำนึกโดยฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ รักษาความสะอาด และมีระเบียบวินัย จัดภาชนะใส่เศษอาหารและสถานที่กำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้องตามหลักสุขอนามัย และจัดให้มีระบบระบายน้ำทิ้งและน้ำฝนที่ถูกหลักสุขาภิบาล ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ ห้องสุขาเหมาะสมกับการใช้ของเด็กปฐมวัย สะอาดและถูกสุขลักษณะ

1.2 ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ซ่อมแซมปรับปรุงห้องเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความสะอาด สะดวกและปลอดภัย จัดมุมประสบการณ์เพื่อเสริมทักษะและพัฒนาการเด็กอย่างเหมาะสม และจัดวางวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของนักเรียน ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ จัดให้มีการระบายอากาศ แสงสว่าง มุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนอย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฆ่าเชื้อในห้องน้ำด้วยน้ำยาที่ถูกลักษณะ ประชุมอาหารสุกและร้อนด้วยวัตุดิบที่สดใหม่ และมีการลวกภาชนะใส่อาหาร และแยกของใช้ของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นสัดส่วนภายในห้องเรียน ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายคือ จัดเตรียม สบู่/เจลล้างมือ และรองเท้าแตะไว้ในห้องน้ำ

1.4 ด้านการอนามัยโรงเรียน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนและส่งเสริมให้มีครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์ อย่างเหมาะสมสำหรับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

1.5 ด้านโภชนาการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดทำสถิติน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนอย่างเป็นปัจจุบัน จัดระบบอาหาร และมีแสงสว่างในโรงอาหารอย่างเหมาะสม และตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายคือ อ่างสำหรับล้างภาชนะพร้อมที่คว่ำอย่างเพียงพอ สะอาด ถูกสุขลักษณะ

1.6 ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดให้มีบริการปฐมพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุและอันตรายในโรงเรียน จัดอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องเรียน และจัดครูอนามัยที่มีความรู้ประจำโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีสารวัตรนักเรียนดูแลความปลอดภัย หรือมีอาสาสมัครสวัสดิภาพ เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัย และมีบทบาทในการบริการความปลอดภัยให้แก่ทุกคนในโรงเรียน

1.7 ด้านการป้องกันอัคคีภัย ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ อบรมให้ความรู้ในเรื่องของการป้องกันอัคคีภัย รวมทั้งฝึกทักษะให้กับนักเรียนในเรื่องการดับไฟหากเกิดเพลิงไหม้ขึ้น จัดเตรียมอุปกรณ์ดับเพลิง เช่น ถังดับเพลิงหรือสัญญาณเตือนอัคคีภัย อย่างเพียงพอและอยู่ในที่ปลอดภัย และมีทางหนีไฟ และป้องกันอัคคีภัยในช่วงฤดูแล้ง ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายคือ ให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนและสถานที่ที่สำคัญของชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมและด้านการรักษาความสะอาด ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการอนามัยโรงเรียน และด้านโภชนาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และด้านการป้องกันอัคคีภัย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาดูการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีหัวข้อในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า การจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต่างให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่ดียิ่งขึ้น และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดมศักดิ์ มุณีภา
 นนท์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียน
 แม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2538-2539 โดยประเมินความคิดเห็นก่อนและ
 หลังการดำเนินการพัฒนาตามทัศนะของครู ลูกจ้างประจำ และนักเรียนในโรงเรียน พบว่า ครู
 ลูกจ้างประจำ และนักเรียนเห็นว่า ก่อนการดำเนินงานมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แต่
 ภายหลังดำเนินงานโครงการแล้วมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการรักษาความสะอาด ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างจิตสำนึกโดยฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ รักษาความสะอาด และมี
 ระเบียบวินัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ห้องสุขาเหมาะสมกับการใช้ของเด็กปฐมวัย
 สะอาดและถูกสุขลักษณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างจิตสำนึกที่ดี ปลูกฝังให้เด็กเกิดความ
 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รักความเป็นระเบียบวินัย ย่อมส่งผลต่อสภาพแวดล้อมที่ดีต่อ
 การจัดการเรียนการสอนและบรรยากาศในโรงเรียนที่เกิดจากการร่วมมือกัน สอดคล้องกับผลการวิจัย
 ของ สุทธิรัตน์ ศรีเกษม (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการ
 บริหารงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1
 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในภาพรวมและด้านการรักษาความ
 สะอาดอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดย
 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ซ่อมแซมปรับปรุงห้องเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความสะอาด
 สะดวกและปลอดภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ จัดให้มีการระบายอากาศ แสงสว่าง
 มุมประสพการณ์ภายในห้องเรียนอย่างความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บรรยากาศที่มีความ
 เหมาะสมย่อมส่งผลดีต่อศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดแสงสว่างที่ไม่มีความเหมาะสมทำให้
 เกิดอันตรายทางด้านสุขภาพของนักเรียน จึงเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องพิจารณาเพื่อดำเนินการ
 พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุมาศ กิตติศรีวรพันธุ์
 (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อมใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์
 โดยส่วนรวม และจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษา
 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของ
 สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรุงอาหารสุกและร้อนด้วยวัตถุที่สดใหม่ และมีการลวกภาชนะใส่อาหาร
 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ จัดเตรียม สบู่/เจลล้างมือ และรองเท้าแตะไว้ในห้องน้ำ ทั้งนี้
 อาจเป็นเพราะว่า การพิจารณาถึงเรื่องความปลอดภัยในการรับประทานอาหาร เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้อง

จัดหาให้นักเรียนได้รับอย่างเหมาะสม ถูกต้อง เพื่อความปลอดภัยทางด้านสุขภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไมลา อิศระสงคราม (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อของครูผู้ดูแลเด็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ และ ด้านการร่วมประเมินผล อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการอนามัยโรงเรียน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ จัดให้มีห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์ อย่างเหมาะสม สำหรับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ด้านการอนามัยโรงเรียนและการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้ทราบอย่างทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิรัตน์ ศรีเกษม (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือด้านการให้สุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการปฐมพยาบาลที่ดี และด้านโภชนาการ

1.5 ด้านโภชนาการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำสถิติน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนอย่างเป็นปัจจุบัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีอ่างสำหรับล้างภาชนะพร้อมที่คว่ำอย่างเพียงพอ สะอาด ถูกสุขลักษณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนด้านโภชนาการในการจัดทำสถิติทางด้านพัฒนาการของนักเรียนเป็นการวางแผนเพื่อทำให้ทราบถึงความบกพร่องของเด็กแต่ละคน เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลทางด้านโภชนาการมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธิรัตน์ ศรีเกษม (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียน ด้านโภชนาการ อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้มีบริการปฐมพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุและอันตรายในโรงเรียนงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ จัดให้มีสรวัดรนักเรียนดูแลความปลอดภัย หรือมีอาสาสมัครสวัสดิภาพ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับความปลอดภัยและมีบทบาทในการบริการความปลอดภัยให้แก่ทุกคนในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เด็กกับอุบัติเหตุย่อมเป็นสิ่งคู่กัน เนื่องจากความซุกซน

ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการจัดห้องพยาบาลหรือชุดปฐมพยาบาล เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการรองรับ สิ่งที่ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธิรัตน์ ศรีเกษม (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการปฐมพยาบาลที่ดี อยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการป้องกันอัคคีภัย ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบรมให้ความรู้ในเรื่องของการป้องกันอัคคีภัย รวมทั้งฝึกทักษะให้กับนักเรียนในเรื่อง การดับไฟหากเกิดเพลิงไหม้ขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนและสถานที่ที่สำคัญของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเตรียมความพร้อมทางด้านที่เกิดอัคคีภัยเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับองค์กรทุกแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็ก ๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์หรือสิ่งที่ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการอบรมการป้องกันอัคคีภัยจึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ กอร์ดอน, และวิลเลียมส์ (Gordon, & Williams, 1995, p.266) กล่าวถึงมาตรการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียนไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ครู และครูเวรให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับ อัคคีภัย ในเรื่องสาเหตุการเกิดอัคคีภัย ความเสียหายอันเกิดจากอัคคีภัย และการป้องกันการเกิดอัคคีภัย อย่างต่อเนื่องในช่วงฤดูแล้ง 2) จัดให้มีการประกวดคำขวัญเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยให้นักเรียนประกวดการเขียนเรียงความเกี่ยวกับอัคคีภัยและการป้องกันอัคคีภัย ในโรงเรียน 3) ให้สถานนักเรียน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียน ร่วมกับคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน 4) โรงเรียนสำรวจจุดเสี่ยง จุดอันตราย ในโรงเรียน เช่น เศษไม้ ใบบน หญ้าแห้ง รอบ ๆ อาคารเรียน และ รอบบริเวณโรงเรียน รวมทั้งสภาพความเรียบร้อยของระบบไฟฟ้าในอาคารเรียน บริเวณโรงเรียน ที่อาจทำให้เป็นเหตุให้เกิดอัคคีภัยในโรงเรียน เพื่อขจัดให้จุดเสี่ยง จุดอันตรายนั้นหมดไปจากโรงเรียน 5) กำชับให้ครู และบุคลากร ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ เฝ้าระวังรักษาสถานที่ราชการ เพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในเรื่องการเกิดอัคคีภัย และหากเกิดอัคคีภัย ให้รายงานให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบทันที เพื่อการรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นลำดับขั้นต่อไป และ 6) แจกหมายเลขโทรศัพท์ แจ้งเหตุเพลิงไหม้ ให้ครูและนักเรียนทราบ และติดหมายเลขโทรศัพท์ แจ้งเหตุเพลิงไหม้ ในจุดที่เปิดเผยทั้งในห้องเรียน อาคารเรียน และป้ายนิเทศในบริเวณโรงเรียน ให้เพียงพอ เมื่อจำเป็นต้องใช้ ให้สามารถใช้ได้ทันทั่วทั้ง

2. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนต้องให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพราะสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้มีสมาธิที่ดีในการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก สุระกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการวางแผน การกระจายงานด้านความรับผิดชอบต่อการจัดการสภาพแวดล้อมสถานศึกษาของบุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันไป ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่มีความเหมาะสมกับเพศ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก สุระกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยทั่วไปงานด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ไม่จำเป็นต้องนำวิสัยทัศน์ทางด้านวิชาการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการวัดและปฏิบัติเชิงประจักษ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามความเป็นจริงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก สุระกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะมีความประสบการณ์ต่างกันหรือไม่ เพราะสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งด้านอาคารสถานที่ บรรยากาศในห้องเรียน อาคารเรียน ชั้นเรียน ด้านโภชนาการ ย่อมส่งผลให้เกิดผลดีต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เป็นตัวส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดสมาธิในการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก สุระกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยสนับสนุนทางด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ย่อมได้รับงบประมาณที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุมาศ กิติศรีวรพันธุ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีระดับการดำเนินการ โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการรักษาความสะอาด พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ ห้องสุขา เหมาะสมกับการใช้ของเด็กปฐมวัย สะอาดและถูกสุขลักษณะ ดังนั้นโรงเรียน บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อความเหมาะสมของห้องสุขา โดยมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสรีระ ความปลอดภัย เช่น พื้นที่ลื่นเกินไป หรือความใกล้ไกลของอาคารเรียนกับห้องสุขา เพื่อความปลอดภัยที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมากที่สุด

1.2 ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ จัดให้มีการระบายอากาศ แสงสว่าง มุมประสพการณ์ภายในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ดังนั้นโรงเรียน บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อแสงสว่าง และบรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งถ้าห้องเรียนมีแสงสว่างที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อสุขภาพสายตาของผู้เรียน และบรรยากาศที่อบอ้าว ไม่ปลอดโปร่งย่อมทำให้เด็กเกิดอาการอึดอัด ไม่มีสมาธิในการเรียน

1.3 ด้านการป้องกันโรคติดต่อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ จัดเตรียมสบู่/เจลล้างมือ และรองเท้าแตะไว้ในห้องน้ำ ดังนั้นบุคลากรที่ทำการสอนเด็กปฐมวัยควรมีการ

จัดหาและปลูกฝังเด็กให้มีวินัยในการทำความสะอาดและการใช้อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดความปลอดภัย เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีและทำให้เด็กมีวินัยเกิดขึ้น

1.4 ด้านการอนามัยโรงเรียน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ จัดให้มีห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์ อย่างเหมาะสมสำหรับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการร่วมกันวางแผนในการจัดหาชุดพยาบาลเบื้องต้นในโรงเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อเด็กเกิดอุบัติเหตุ โดยสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ควรมีในโรงเรียนที่มีเด็กปฐมวัย

1.5 ด้านโภชนาการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ มีอ่างสำหรับล้างภาชนะพร้อมที่คว่ำอย่างเพียงพอ สะอาด ถูกสุขลักษณะ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรที่รับผิดชอบด้านโภชนาการหรือโรงอาหารควรมีการควบคุมดูแลการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบวินัย ในการจัดทำอาหารและการจัดเก็บอุปกรณ์ เครื่องมือในการทำอาหารให้สะอาด

1.6 ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ จัดให้มีสารวัตรนักเรียนดูแลความปลอดภัย หรือมีอาสาสมัครสวัสดิภาพ เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยและมีบทบาทในการบริการความปลอดภัยให้แก่ทุกคนในโรงเรียน ดังนั้นบุคลากรที่มีส่วนรับผิดชอบในการควบคุมนักเรียนอาสาสมัคร ควรมีการปลูกฝังให้เด็กเหล่านี้มีใจรักในการบริการ เพื่อความปลอดภัยกับเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ในโรงเรียน

1.7 ด้านการป้องกันอัคคีภัย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ ให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนและสถานที่ที่สำคัญของชุมชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยทางด้านอัคคีภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความช่วยเหลือและป้องกันภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการค้นคว้าอิสระต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจผู้ปกครองในการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2